

עם פרישתו של ד"ר אלפרד ויתקון מבית המשפט העליון

עשרים ושש שנים כיהן ד"ר אלפרד ויתקון כשופט בית המשפט העליון במדינת ישראל. חמש עשרה שנה לימד בפקולטה למשפטים של האוניברסיטה העברית את המקצוע "דיני מסים". אלה עובדות המדברות בעד עצמן. אין לך הרבה משפטים אשר השפיעו כה רבות וכה עמוקות על המשפט הישראלי בשנות התהוותו: כשופט, כמורה וכתוקר. השפעה כזאת נובעת כמובן בעיקר מאישיותו החזקה והבלתי מתפשרת של ד"ר ויתקון ביחס לעבודתו.

בארכיון של האוניברסיטה מצאתי מכתב מד"ר ויתקון (מיום 18.6.1962) אל הנהלת האוניברסיטה (השלוחה התל-אביבית) ובו מוחה ד"ר ויתקון נמרצות על ביטול הלימודים ביום חנוכה בניין

השלוחה בתל-אביב (וזאת לשעתיים בלבד!). כזה הוא האיש אשר רכש לעצמו מוניטין בזכות פסקי-דין, הוראתו ופרסומיו וגם בזכות תכונותיו ומסירותו לעבודתו.

יש תחומים שבהם ד"ר ויתקון הוא בין מעצבי המשפט הישראלי. כוונתי, כמובן, לדיני מסים. מקצוע זה חייב כה רבות לד"ר ויתקון עד כי אין להבינו ללא תרומתו המכרעת. אך תרומה זו למשפט הישראלי אינה מצטמצמת לדיני מסים בלבד. היא מסתעפת הרבה מעבר לכך, בעיקר בכל הנוגע למשפט הציבורי.

זכורה לנו היטב אותה הרצאה לזכרו של ד"ר מ' זמורה על "פוליטיקה ומשפט", שפורסמה בעברית ובאנגלית, הרצאה אשר לדעתי ראויה להופיע בכל אנתולוגיה משפטית על תפקידיו של השופט מול הפוליטיקה. כידוע חזר ד"ר ויתקון מדי פעם לנושא זה אף בפסקי הדין שלו, ולא היסס לדגול באקטיביזם שיפוטי שאינו מקובל במיוחד בארץ. (ראה פסק דינו בפרשת שליט וכן לאתרוגה בפרשת אלון מורה). לפני שנה בלבד הוא הפתיע אותנו שוב בהרצאתו על "המשפט להלכה ולמעשה" (ראה משפטים כרך ט, 355—362).

ד"ר ויתקון מתבטא תמיד בבהירות מירבית, ומעניין לציין בפסקי דין אלה הן את הגישה התיאורטית אשר הוטבעה בו בלימודיו בגרמניה, והן את הגישה הפרגמטית יותר, אותה רכש בלימודיו בלונדון.

על ד"ר ויתקון הוטל לכהן כיו"ר של כמה וכמה ועדות חקירה מבין הקשות ביותר: על מעצרים מינהליים, על פיצויים מגרמניה, על המסים המוניציפליים, על כתבי פורנוגרפיה, על "נתיבי גפט" ועל מעמדם של העובדים הסוציאליים. זאת ללא ספק רשימה מרשימה ביותר.

ד"ר ויתקון לא היסס לקחת על עצמו משימות קשות. תפקידים אלה העמידוהו לא פעם במרכזם של עניינים ציבוריים קשים. תמיד עמד בהם בעוז ובכבוד. אנו תקווה ותפילה שניסיון עשיר ומגוון אשר כזה, המהווה נכס יקר למדינה, לא יתבזבז, וכי ד"ר ויתקון ימשיך למלא תפקידים דומים גם להבא.

פורש אדם אשר יכול לשמש דוגמה אישית לכל מי שייקרא לבית המשפט העליון; שופט אמיץ, חופשי, משפטן מעולה, חוקר ומורה למופת; איש אשר תרם יותר מכל לביסוסו של שלטון החוק במדינתנו החדשה.

קלוד קליין